

2015-11-02

Österåkers Kommun
Samhällsbyggnadsförvaltningens
plan- och exploateringsenhet
184 86 Åkersberga

Yttrande över program för Ektorps (KS 2014/0089-214)

Programmets syfte

Syftet med programmet är att skapa en samlad bild med förutsättningar och konsekvenser av att bebygga Ektorps med bostäder, samt att redovisa ett förslag till möjlig utbyggnad. I programmet formuleras även riktlinjer för kommande detaljplanearbete. Programmet bygger på en vision att bevara så mycket som möjligt av befintlig natur, eftersom den anses ha mycket höga naturvärden. I visionen ingår samtidigt att göra naturen mer lättillgänglig för människor att besöka och ta del av.

Naturvärden

Programförslaget redovisar att programområdet innefattar flera specificerade områden med höga naturvärden. Generellt över hela programområdet är det främst skogsmiljöerna, som är kopplade till de höga naturvärdena. Orördhet och - vad den naturinventering som gjorts för området benämner som - trolska miljöer är det som präglar skogsområdet vid Ektorps. Två områden har bedömts ha mycket höga naturvärden. Det är dels ett brant parti med hällmarkstallskog på höjden som sluttar ner mot ängsmarken väster om Ektorps gård, dels området längst upp i den nordöstra delen i anslutning till det vattendrag som finns strax utanför programområdet. Även de stora hällmarkerna med gammal tallskog har bedömts ha påtagliga naturvärden som man ska vara aktsam med och i största mån bevara. Naturvärdena kräver en stor varsamhet och hänsyn vid den fortsatta planeringen. Den miljökonsekvensbedömning (MKB) som enligt programförslaget ska göras först i nästa planskede måste kunna få genomslag när det gäller exakt var byggnader ska placeras, hur de ska utformas, var vägar ska dras osv. I det följande redovisar vi några synpunkter på bebyggelsens placering i relation till områdets naturvärden.

Naturskyddsföreningen Österåker

Ekorp Gård

Områdets *nordliga del* har av Ekologigruppen ("Landskapsanalys Ekorp 2:1") klassificerats som ett område med påtagligt naturvärde. Här finns gamla tallar i en skog med lång kontinuitet. Sådana skogar blir allt mer sällsynta i dag. Talticka, vilken kräver tallar äldre än 150 år, växer här. Arten är både signalart och rödlistad (NT). Här finns också värdefulla strukturer och funktioner i form av hålträd av tall och asp samt tallågor och torrträd av tall. Området bedöms vara av kommunalt intresse.

Den planerade bebyggelsen ligger delvis så nära skogen att skogen löper stor risk att ta skada, bland annat på grund av slitage.

Ekorp Äng

Områdets *östra del* har Skogsstyrelsen klassificerat som nyckelbiotop. Ekologigruppen ("Landskapsanalys Ekorp 2.1") har klassificerat samma område som ett område med högt naturvärde, vilket består av lövskogslund i västbrant. I västbranten växer ek, asp, björk och gran. Ekarna är relativt gamla och vidkroniga. Dock skuggas de av björk, asp och gran, vilket de inte mår bra av. En viss frihuggning runt de gamla ekarna är därför motiverad. Biologiskt värdefull ek finns också i form av äldre ekved, högstubbar av ek samt mulmekar. I dessa ekstrukturer gynnas många skyddsvärda arter. I mulmen, det finfördelade, delvis nedbrutna material, som finns i botten av ihåliga träd, trivs många olika arter av skalbaggar. En ek kan under sin livstid, från ung planta till helt nedbrutet träd, ha över 1000 olika arter knutna till sig.

Också mossorna på block och bergvägg indikerar att området är skyddsvärt. I nyckelbiotopen/lövskogslunden i västbranten har både rödlistade arter och signalarter påträffats. (Rödlistade arter: Oxtungssvamp (NT) och blekticka (NT). Signalarter: Oxtungssvamp blekticka, korallblylav, fällmossa och guldlockmossa.)

På grund av den skyddsvärda och känsliga naturen i nyckelbiotopen/lövskogslunden i västbranten bör den planerade bebyggelsen inte placeras så nära nyckelbiotopen/lövskogslunden i västbranten som föreslås i programmet.

Ekorp Höllar

Området är klassificerat som ett område med påtagligt naturvärde av Ekologigruppen ("Landskapsanalys Ekorp 2:1"). Området består av kuperad höllmark med fuktsänkor. Här växer höllmarkstallskog med inslag av äldre tallar, men också asp, björk, gran och ek. Skogen har god åldersspridning och har död ved i form av lågor och högstubbar. Skogen kan ha ett värde för tjäder. Här finns också tallar som är lämpliga för större rovfåglar att bygga sina bon i. I skogen finns den rödlistade arten talticka (NT). Också signalarterna talticka, grynnig blåslav och nästlav har påträffats.

Enligt programmet ska en del av området bebyggas, vilket utan tvekan kommer att förstöra naturen i den bebyggda delen.

Alla tre områdena kräver att en genomgripande MKB görs innan bebyggelsen slutgiltigt

planeras.

Trafik

Det är från miljösynpunkt klart olyckligt att lägga ytterligare bebyggelse av så pass stor omfattning norr om Åkersberga tätort. Det genererar ofrånkomligen ytterligare biltrafik genom flaskhalsen Åkersberga centrum. Med buller, trängsel och avgasutsläpp som följd. Detta har vi påpekat senast i vårt yttrande över förslag till detaljplan för Brännbackens industriområde. Ökning av biltrafik till följd av nya exploateringar norr om tätorten måste minimeras. Om bebyggelse ändå kommer till stånd i området är det därför nödvändigt, som också nämns i programförslaget, att bygga en korsning med tillräcklig kapacitet i den känsliga korsningen mellan väg 276 och Isättravägen. Vidare är det nödvändigt att det inte bara byggs gång- och cykelbanor inom programområdet, utan att det också säkerställs lämpliga anslutningar till befintliga cykelbanor av god standard ända till Åkersberga centrum. Slutligen är det nödvändigt att det förbättrade underlaget för kollektivtrafik verkligen tas tillvara genom utökning av turer, placering av busshållplatser i närhet till bostäder osv.

VA-frågor

En tillfredsställande lösning av avloppsfrågorna är självklart nödvändig. I vårt yttrande över förslag till detaljplan för Brännbackens industriområde hävdade vi att lokaliseringen av ett nytt arbetsområde bör tas upp i det påbörjade arbetet med en ny översiktsplan (ÖP) och att ett läge väster om Åkersberga centrum torde vara att föredra. Det betyder att den fortsatta planeringen bör omfatta ett alternativ som innebär en anslutning till avloppsreningsverket i Margretelund utan sammankoppling med avloppsfrågan för ett eventuellt industriområde i Brännbacken.

Föreslagen utformning

Naturskyddsföreningen ser positivt på att förändringen av området syftar till att tillgodose en hållbar ekologisk och social utveckling, bland annat genom att områden med höga naturvärden behålls. Förbättrade våtmarker och naturmiljöer kan enligt programförslaget bidra till en biologisk mångfald, samtidigt som sociala rum med en utveckling av Ektorps gård och ökad tillgänglighet till värdefulla naturområden bidrar till ökade sociala värden för invånarna. Den värdefulla naturmiljön i områdets norra delar föreslås vidare att utvecklas som rekreatjonsområde, både för boende i området och för boende i omkringliggande områden, vilket också är positivt. Att bevara skogskänsla och skapa god tillgänglighet till närliggande skogsområden är värdefulla insatser för folkhälsan. Ambitionen att återskapa våtmarker är också i princip lovvärd om det kan ske utan att skapa ökade risker för översvämningar vid extremt väder. Illustrationerna i programförslaget ger dock intryck av att byggnader avses placeras alltför nära våtmarken för att den ska vara attraktiv för exempelvis häckande fåglar.

Den MKB, som enligt programförslaget ska utföras i nästa skede måste, som vi redan framhållit, kunna få stort inflytande på utformningen i detalj, så att exempelvis hänsyn tas till de rödlistade arter och nyckelbiotoper som finns i området, och så att miljöpåverkan av exploateringen totalt sett minimeras.

Naturskyddsföreningen
Österåker

Naturskyddsföreningen anser sammanfattningsvis

Naturskyddsföreningen anser sammanfattningsvis att programområdets naturvärden kräver en stor varsamhet och hänsyn vid den fortsatta planeringen. Förslagen till utformning av bebyggelsen andas ambitioner att främja en hållbar utveckling från bland annat ekologisk synpunkt och att bevara mycket av naturvärdena. Byggnadernas placering och utformning, vägdragningar osv, måste i konsekvens med detta kunna justeras med ledning av den MKB som det är avsikten att göra först i nästa planskede. Vi har redovisat vissa synpunkter på nödvändiga justeringar. Den fortsatta planeringen bör också omfatta ett alternativ som innebär en anslutning till avloppsreningsverket i Margretelund utan sammankoppling med avloppsfrågan för ett eventuellt industriområde i Brännbacken. Vidare vill vi peka på att om så mycket ny bebyggelse läggs norr om Åkersberga tätort, så kommer det ofrånkomligen att generera ytterligare trafik genom Åkersberga centrum, som redan idag är en flaskhals. Detta kräver att kollektivtrafiken förbättras rejält och att cykeltrafik ända till Åkersberga centrum underlättas, så att den extra biltrafiken och miljöeffekterna av denna minimeras.

För Naturskyddsföreningen i Österåker

Sven Faugert
ordförande